

مختار

رقم جدید اسپرس

مناسب کشت در مناطق اقلیم سرد و معتدل سرد

مجریان مسئول: ویدا قطبی، مسعود ترابی

محققان همکار: محمد علی مجیدی، اردلان مهرانی، علی اکبر مختارزاده، ویدا قطبی، داود حسن پناه کلور، مسعود ترابی، لطفعلی لطفی، لیلا نظری، امین رستمی، مهدی متقی، وحید رهجو، فریدون بازگشا، محمد رزمی، کریم صفری، بهزاد علیزاده، جمشید کاوه حسینعلی طاهری، احمد رضی، تقی دلشاد، عبدالناصر مهدی پور، ابوالقاسم قیصری، عبدالرضا مرادی، علی مقدم، محمدرضا عباسی، علی ماهرخ

اسپرس (*Onobrychis viciaefolia*) گیاهی علوفه‌ای چند ساله، دگرگشن از تیره لگوم‌ها با قدمت کشت چندین صد ساله در ایران است که به دلیل مقاومت به سرما، خشکی و عدم ایجاد نفخ در دام، می‌تواند گزینه‌ی مناسب برای تولید علوفه در شرایط سخت کشور باشد. استخراج جمعیت معرفی شده با جمع‌آوری بذر اسپرس از شش منطقه مختلف کشور در سال ۱۳۷۰ آغاز گردید. سپس در سال ۱۳۷۱ به منظور بهبود ژنتیکی جمعیت‌های جمع‌آوری شده (هر نمونه در همان منطقه جمع‌آوری شده)، سه دوره گزینش توده‌ای (به مدت ۶ سال) بر روی جمعیت‌ها صورت گرفت. در پایان دوره‌های گزینش توده‌ای، جمعیت گزینش یافته اصفهان (رقم مختار فعلی) بر اساس ارزیابی فنوتیپی و تولید بذر کافی برای ارزیابی‌های بعدی انتخاب شدند. بعد از آزمایشات مقدماتی، در نهایت در سال ۱۳۹۸ به منظور ارزیابی نهایی این جمعیت گزینش یافته به همراه تعدادی جمعیت‌های بهبود یافته اسپرس زراعی ایران وارد آزمایش سازگاری به مدت دو سال در هفت مکان کرج، اصفهان، شیراز، شهرکرد، اردبیل، سنندج و همدان شدند و مورد ارزیابی مجدد قرار گرفتند. جمعیت

اصلاح شده اصفهان (رقم مختار فعلی) با عملکرد علوفه و سازگاری عمومی و همچنین میزان کیفیت علوفه مناسب و مطلوب مناسب کشت در اقلیم سرد و معتدل سرد کشور است.

مقایسه صفات زراعی اسپرس مختار با شاهد

رقم		صفت
مختار	جمعیت اصفهان (شاهد)	
۱۹/۸۲	۱۷/۷۶	میانگین عملکرد علوفه خشک در شرایط بهینه (تن در هکتار)
۷۵	۷۰	میانگین ارتفاع گیاه (سانتی متر)
۲-۲/۵	۲-۲/۵	وزن ۱۰۰ دانه یا غلاف (gr)
۱۷/۴۳	۱۵/۹۱	میزان پروتئین خام (%)
۴۷/۱۹	۴۹/۳۰	فیبر نامحلول در شوینده خنثی (/NDF)
۳۱/۴۸	۳۵/۶۲	فیبر نامحلول در شوینده اسیدی (/ADF)
۶۷/۸۱	۶۵/۲۵	ماده خشک قابل هضم (/DMD)
۸/۴۳	۸/۵۹	خاکستر کل (/ASH)

توجیه اقتصادی:

در آزمایشات سازگاری جمعیت گزینش شده اصفهان (رقم مختار) عملکرد علوفه خشک ۱۹/۸۲ تن در هکتار، به میزان ۱/۸۴ تن در هکتار یا ۱۰/۲۴ درصد نسبت به میانگین کل ژنوتیپ‌های موجود در آزمایش و نسبت به شاهد ۱۱/۶۰ درصد افزایش عملکرد نشان داد و به عنوان یکی از پایدارترین ژنوتیپ‌های مورد بررسی شناسایی شد. همچنین ارزش کنونی ناخالص جایگزینی رقم اسپرس مختار، طی دوره هفت ساله برابر با ۳۳۰/۸۸ میلیارد ریال برآورد شده است.